

Cynyddu Cymorth Allforio yn y Gwledydd: Adroddiad Galw am Dystiolaeth

Ionawr 2024

Crynodeb Gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn canolbwyntio ar ymatebion i alwad yr Adran Busnes a Masnach (DBT) am dystiolaeth ar ehangu cymorth allforio i Ogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru. Mae'r Adran yn cynnig cynyddu ei chymorth allforio yn y gwledydd drwy gyflwyno cymorth un-i-un sy'n ategu gwasanaethau presennol ar ffurf Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol DBT (ITA). Mae ITAau ar gael ar hyn o bryd yn rhanbarthau Lloegr, a bydd cyflwyno'r cymorth hwn i Ogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn sicrhau bod DBT yn cynnig cymorth allforio cyson ledled y DU. Nodir y rhesymwaith hwn yn y ddogfen gyfatebol, 'Allforio ar gyfer Twf, Gwasanaethau DBT yn y Gwledydd', sydd i'w gweld [yma](#).

Ymatebwyr:

Roedd hon yn alwad gyhoeddus am dystiolaeth a gafodd ei thargedu hefyd at randdeiliaid allweddol i gasglu barn ar sut y dylid defnyddio'r gwasanaeth ITA ym mhob un o'r gwledydd. Rhannodd yr ymatebwyr eu barn drwy:

- Gyflwyno ymateb dienw i arolwg ar-lein a gynhaliwyd ar gov.uk. Nid oedd angen i ymatebwyr ateb pob cwestiwn i symud ymlaen i'r nesaf, felly mae cyfanswm yr ymatebion i bob cwestiwn yn amrywio. Y nifer uchaf o ymatebion i un cwestiwn oedd 173 a'r nifer isaf oedd 15.
- Cyflwyno ymateb ysgrifenedig i gwestiynau'r arolwg ar-lein trwy e-bost yn uniongyrchol at DBT (14 ymateb).
- Roedd cyfres o 29 o ymgysylltiadau â grwpiau a busnesau rhanddeiliaid arbenigol wedi'u lleoli yn y gwledydd, gan gynnwys: Sefydliadau Cynrychiolwyr Busnes, cyrff sector, Siambrau Masnach, awdurdodau lleol, Hyrwyddwyr Allforio, a sefydliadau cymorth busnes. Yn yr Alban, cynhaliwyd mwyafrif y cyfarfodydd rhanddeiliaid hyn ochr yn ochr â Scotland Development International. Cynhaliwyd cyfarfodydd rhanddeiliaid i godi proffil y broses ymgysylltu ac i annog sefydliadau i gyflwyno ymateb. Lle cafwyd trafodaethau manwl ychwanegol ynghylch ehangu cymorth allforio, mae safbwyntiau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn (7 cyfarfod).

Trwy gydol canfyddiadau'r adroddiad hwn o'r arolwg ar-lein, mae ymatebion ysgrifenedig a anfonwyd drwy e-bost, a nodiadau cyfarfod wedi'u crynhoi gyda'i gilydd o dan y teitl ymatebion testun rhydd. Mewn rhai achosion, cyflwynodd yr un sefydliad ymateb ysgrifenedig a mynychu cyfarfod. Er mwyn osgoi cyfrif dwbl, cyfunwyd yr ymatebion hyn yn un ymateb sydd wedi'i gynnwys yn y dadansoddiad.

Crynodeb o'r canfyddiadau

Model defnyddio

Gofynnwyd i ymatebwyr ddewis pa fodel lleoli ar gyfer y gwasanaeth ITA fyddai'n sicrhau bod cymorth yn cael ei ledaenu yn ddaearyddol ac yn sectoraidd allan o dri opsiwn:

- 'Dull sectoraidd' lle mae ITAau yn arbenigwyr sectorau
- 'Dull rhanbarthol' lle mae ITAau wedi'u lleoli ac yn cynorthwyo ardaloedd daearyddol penodol sy'n gweithio ar draws pob sector
- 'Dull hybrid' sy'n darparu cyfuniad o ddull sectoraidd a rhanbarthol yn dibynnu ar gryfderau'r rhanbarth lleol.
- Arall

SWYDDOGOL-SENSITIF

Dull hybrid oedd yr ateb mwyaf poblogaidd ym mhob un o'r tair gwlad. Dilynyd hyn gan ddull sectoraidd, ac wedyn dull rhanbarthol yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban. Yng Nghymru, dewiswyd dull sectoraidd a rhanbarthol gan nifer cyfartal o ymatebwyr.

Grwpio busnes ar gyfer cymorth allforio:

Gofynnwyd i'r ymatebwyr a oes gwerth mewn grwpio busnesau yn garfanau yn seiliedig ar nodweddion tebyg, er enghraifft twf yn y sector neu mewn allforion, ac wedyn darparu rhaglen o gymorth allforio. Ar draws pob gwlad, roedd grwpio busnesau yn garfanau yn cael ei ystyried yn 'fuddiol' neu'n 'fuddiol iawn'.

Dull Gweithredol

Gofynnwyd i ymatebwyr nodi eu hoff ddull o weithredu ITAau yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru. Gallai ymatebwyr ddewis un ateb o opsiynau amlddewis, a oedd yn wahanol i bob gwlad (gweler atodiad ar gyfer y rhestr lawn).

Dull gweithredol Gogledd Iwerddon

Pan ofynnwyd i'r ymatebwyr ddewis blaenoriaeth ar gyfer blaenoriaethu ITA yng Ngogledd Iwerddon, yr ateb mwyaf cyffredin a roddwyd oedd y dylid targedu cymorth at sectorau penodol.

Dull gweithredol yr Alban

Yr ateb mwyaf cyffredin a roddwyd ar gyfer yr Alban oedd y dylid mapio cymorth i Ardaloedd Menter yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, Menter De yr Alban, ac ardaloedd Menter yr Alban.

Dull gweithredol Cymru

Yr ateb mwyaf cyffredin a roddwyd ar gyfer Cymru oedd y dylid neilltuo cymorth i sectorau penodol. Fodd bynnag, dilynyd hyn yn agos gan 'gymorth sy'n ymroddedig i ranbarthau penodol yng Nghymru'. Sylwer: dylid dehongli'r canlyniadau hyn yn ofalus oherwydd y cyfraddau ymateb isel.

Hyd cymorth

Gofynnwyd i'r ymatebwyr pa mor hir y dylai'r cymorth un-i-un barhau. Yn gyffredinol, roedd yr ymatebwyr yn ei chael hi'n anodd darparu union gyfnod o amser a lle gwnaethant hynny, roedd amrywiad sylweddol (4 wythnos – dros 5 mlynedd). Roedd hyn yn gyson ar draws y tair gwlad. Yn hytrach, mae ymatebwyr yn credu y dylai hyd y cymorth fod yn hyblyg a chael ei benderfynu yn seiliedig ar anghenion y busnes. Rhoddodd nifer o ymatebwyr ar draws pob gwlad enghreifftiau o nodau allforio y byddai'n iawn dod â'u cymorth i ben. Roedd y rhain yn cynnwys cyfuniad o werthiannau allforio, ac adeiladu gwybodaeth/hyder:

- Hyd y bydd busnes yn allforio'n hyderus
- Pan all y busnes allforio'n annibynnol (ac nad oes angen cymorth allforio mwyach)
- Pan fydd ganddynt allu annibynnol i gyrraedd swm penodol o werthiannau allforio
- Pan fyddan nhw wedi magu gwybodaeth, rhwydwaith, a hyder i dyfu allforion
- Rhoddodd rhai ymatebwyr awgrymiadau ymarferol i sicrhau nad yw ITA yn darparu adnoddau i fusnes nad yw'n debygol o dyfu trwy allforio. Roedd y rhain yn cynnwys ymgysylltiad isel ar ran y busnes a hynny'n arwain at y gwasanaeth ITA yn dod i ben.

Rhwystrau rhag allforio

Gofynnwyd ni i ymatebwyr ddewis y rhwystrau rhag allforio yr oedden nhw'n credu oedd yn fwyaf cyffredin i fusnesau. Y rhwystrau a grybwyllwyd amlaf oedd gwybodaeth am allforio a mynediad i gysylltiadau.

Adborth cyffredinol

SWYDDOGOL-SENSITIF

Gadawodd sawl ymatebydd adborth cyffredinol am gynnig DBT. Y pwyntiau allweddol oedd:

- **Safbwyntiau cadarnhaol ar ehangu ITA** - Roedd mwyafrif y sefydliadau a roddodd adborth manwl yn gadarnhaol am gynnig DBT i ehangu'r gwasanaeth ITA i'r gwledydd, gyda rhai cyrff sector cyhoeddus a chymdeithasau busnes yn benodol yn nodi eu bod yn credu ei fod yn gyfle pwysig i ddarparu cymorth allforio ychwanegol i fusnesau.
- **Dylai'r gwasanaeth ITA ategu cymorth allforio presennol** - Mae ymatebwyr yn teimlo'n gryf y dylai ehangu'r gwasanaeth hwn i'r tair gwlad wella'r cymorth presennol, yn hytrach na dyblygu'r hyn sydd eisoes ar gael. Er bod mwyafrif yr ymatebwyr yn gadarnhaol ar y cyfan am gynnig DBT, maen nhw yn teimlo bod angen rheolaeth ofalus arno i sicrhau bod cymorth yn gyflenwol.
- **Pwysigrwydd cydweithio** - Er bod sicrhau cymorth yn ategu cymorth i'r cymorth allforio presennol yn her allweddol, mae'r mwyafrif o'r ymatebwyr yn cytuno bod cydweithio rhwng llywodraeth y DU a darparwyr cymorth allforio yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn hanfodol. Dywedodd amrediad o ymatebwyr o gymdeithasau busnes, cyrff y sector cyhoeddus a sefydliadau anllywodraethol eu bod yn awyddus i gael sianeli cyfathrebu agored â DBT, ac i fwydo'n uniongyrchol i gynllunio ar gyfer cyflwyno'r ITA.
- **Porthladdoedd Rhydd Gwyrdd (Yr Alban yn unig)** - Thema benodol i'r Alban, a drafodwyd yn bennaf mewn ymatebion gan gymdeithas fusnes, oedd dyrannu porthladdoedd rhydd gwyrdd yn yr Alban. O ran sut i ddarparu'r cymorth hwn, mae cymdeithasau busnes yn cytuno mai darparu cyngor porthladd rhydd o fewn model lleoli hybrid ar gyfer ITAau sy'n gweddu orau.

Cefndir

Nod DBT yw sicrhau bod gwasanaethau ar gael ym mhob rhan o'r DU; mae DBT yn cael ei ariannu i ddarparu cynnig ledled y DU. Mae'r ddogfen ategol yn nodi cyfres o wasanaethau DBT sydd ar gael i fusnesau yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru. Ei nod yw helpu cwmnïau i ddeall pa gymorth y maen nhw'n gymwys i'w gael, a sut i fanteisio arno.

Bydd ehangu cymorth personol DBT i Ogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn darparu gwasanaeth cyfwerth â'r cymorth un-i-un penodol y gall busnesau yn Lloegr ei gael eisoes gan DBT ITA. Bydd DBT yn gweithio gyda'r Gweinyddiaethau Datganoledig, eu hasiantaethau a rhanddeiliaid eraill i sicrhau y bydd adnoddau DBT ychwanegol o'r fath yn ategu'r cymorth presennol, gan gynnwys ymgynghorwyr masnach/arbenigwyr masnach presennol yn y gwledydd.

Ar 21 Medi 2023, lansiodd DBT alwad am dystiolaeth yn gofyn am farn ar sut y dylid gweithredu'r gwasanaeth ITA yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru. Bwriad yr ymatebion i'r alwad am dystiolaeth yw llywio gweithrediad y gwasanaeth yn y gwledydd.

Methodoleg a Demograffeg

Fformat

Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi ymatebion i alwad yr Adran am dystiolaeth ar sut y dylid darparu cymorth allforio DBT yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru. Casglwyd ymatebion mewn tair ffordd:

- Cyflwyno ymateb dienw i arolwg ar-lein a gynhaliwyd ar gov.uk. Nid oedd angen i ymatebwyr ateb pob cwestiwn i symud ymlaen i'r nesaf, felly mae cyfanswm yr

SWYDDOGOL-SENSITIF

ymatebion i bob cwestiwn yn amrywio. Y nifer uchaf o ymatebion i un cwestiwn oedd 173 a'r nifer isaf oedd 15.

- Cyflwyno ymateb ysgrifenedig i gwestiynau'r arolwg ar-lein trwy e-bost yn uniongyrchol at DBT (14 ymateb).
- Roedd cyfres o 29 o ymgysylltiadau â grwpiau a busnesau rhanddeiliaid arbenigol wedi'u lleoli yn y gwledydd, gan gynnwys: Sefydliadau Cynrychiolwyr Busnes, cyrff sector, Siambrau Masnach, awdurdodau lleol, Hyrwyddwyr Allforio, a sefydliadau cymorth busnes. Yn yr Alban, cynhaliwyd mwyafrif y cyfarfodydd rhanddeiliaid hyn ochr yn ochr â Scotland Development International. Cynhaliwyd cyfarfodydd rhanddeiliaid i godi proffil y broses ymgysylltu ac i annog sefydliadau i gyflwyno ymateb. Lle cafwyd trafodaethau manwl ychwanegol ynghylch ehangu cymorth allforio, mae safbwyntiau wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn (7 cyfarfod).

Trwy gydol canfyddiadau'r adroddiad hwn o'r arolwg ar-lein, mae ymatebion ysgrifenedig a anfonwyd drwy e-bost, a nodiadau cyfarfod wedi'u crynhoi gyda'i gilydd o dan y teitl ymatebion testun rhydd. Mewn rhai achosion, cyflwynodd yr un sefydliad ymateb ysgrifenedig a mynychu cyfarfod. Er mwyn osgoi cyfrif dwbl, cyfunwyd yr ymatebion hyn yn un ymateb sydd wedi'i gynnwys yn y dadansoddiad.

Dadansoddi

Dadansoddwyd canlyniadau'r tri dull casglu data a restrir uchod gyda'i gilydd i gynhyrchu cyfanswm yr ymatebion ar gyfer yr alwad am dystiolaeth. Cafodd un set ddata a oedd yn cynnwys yr holl ganlyniadau ei chreu ac wedyn ei dadansoddi.

Roedd yr arolwg ar-lein yn cynnwys cyfuniad o gwestiynau blwch ticio 'caeëdig' (lle gallai ymatebwyr ddewis o ddewisiadau a bennwyd ymlaen llaw) a chwestiynau 'penagored' (lle gallai ymatebwyr nodi unrhyw destun). Weithiau roedd yr atebion a ddarparwyd mewn cyfarfodydd neu ymatebion ysgrifenedig yn rhoi ymateb disgrifiadol, ansoddol yn hytrach nag ateb 'blwch caeëdig'. Yn yr achosion hyn, gwnaeth ymchwilwyr amgodio ymatebion i'r ateb meintiol cywir.

Dadansoddwyd ymatebion i gwestiynau 'penagored' yn thematig. Roedd hyn yn cynnwys codio'r data, datblygu themâu sy'n dod i'r amlwg, ac wedyn categorio'r rhain yn themâu trosfwaol. Sicrhawyd ansawdd y dadansoddiad thematig gan ymchwilwyr cymdeithasol yn y DBT.

Cyffredinolrwydd

Sylwer bod y canlyniadau ond yn cynrychioli barn y rhai a ymatebodd i'r alwad am dystiolaeth. Mae nifer yr ymatebion i bob cwestiwn yn amrywio trwy gydol yr adroddiad ac mewn rhai achosion mae'r cyfraddau ymateb yn arbennig o isel, e.e. nifer yr ymatebion i gwestiynau am y rhwystrau mwyaf cyffredin i allforio ar gyfer busnesau yng Nghymru a Gogledd Iwerddon. Sylwer: lle mae'r adroddiad hwn yn cyfeirio at farn yr ymatebwyr, ni ellir cymryd bod hyn yn gynrychioliadol o farn y boblogaeth ehangach o randdeiliaid busnes neu fusnes.

Lleoliad yr ymatebwr:

Mae Tabl 1 isod yn dangos lledaeniad daearyddol yr ymatebwyr a atebodd yr alwad am dystiolaeth drwy'r arolwg ar-lein, ymatebion ysgrifenedig a anfonwyd trwy e-bost ac mewn cyfarfodydd â DBT.

Yn yr arolwg fe ofynnion ni: "Ble ydych chi wedi'ch lleoli?"

- Yr Alban

SWYDDOGOL-SENSITIF

- Cymru
- Gogledd Iwerddon”

Roedd ymateb i bob cwestiwn yn wirfoddol, ac nid oedd angen i'r ymatebydd ateb pob cwestiwn i symud ymlaen i'r nesaf. Mae hyn yn golygu bod cyfanswm yr ymatebion ar gyfer pob cwestiwn yn wahanol, ac nid yw'n bosibl darparu cyfanswm o 'ymatebion gorffenedig'. Mewn ymateb i'r arolwg ar-lein, dim ond y cwestiwn cyntaf hwn am ble maen nhw neu eu sefydliad a atebodd nifer fawr o ymatebwyr.

Tabl 1: lleoliad yr ymatebwyr (n = 189)

Gwlad	Cyfrif
Gogledd Iwerddon	50
Yr Alban	111
Cymru	26
Pob Gwlad*	2
Cyfanswm	189

*Wrth 'Pob Gwlad', rydym yn golygu'r rhai a gyflwynodd ymateb ar ran Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru oherwydd bod eu sefydliad yn gweithredu ym mhob un o'r tair gwlad. Yn y rhan fwyaf o achosion, roedd yr ymatebwyr hyn yn darparu atebion penodol ar gyfer Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru, felly mae ymatebion wedi'u cyfrif ar wahân. Fodd bynnag, lle darparwyd ymateb cyffredinol, crynhoir ymatebion ar wahân mewn tablau o dan y categori 'Pob Gwlad'.

Canfyddiadau

Mae'r adran ganlynol yn rhoi crynodeb o'r ymatebion i bob cwestiwn a ofynnir yn yr alwad am dystiolaeth. Crynhowyd ymatebion i gwestiynau testun caeedig ar wahân ar gyfer pob gwlad, tra bydd ymatebion i'r cwestiynau testun agored fel arfer yn cael eu crynhoi gyda'i gilydd oherwydd cysondeb ymatebion a themâu ar draws y gwledydd.

Model Defnyddio

Gofynnwm: “Mae Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol yn Lloegr yn cael eu defnyddio'n rhanbarthol mewn amrywiaeth o ffyrdd: mae gan rai gylch gwaith daearyddol penodol ar gyfer ardal leol, mae eraill yn canolbwyntio ar weithio gyda sector(au) busnes ac mae rhai yn cyflawni rôl hybrid â ffocws daearyddol a sectoraidd.

Yn eich barn chi, pa fodel sydd yn y sefyllfa orau i sicrhau gwasgariad sectoraidd a daearyddol llawn?

- Dull Sectoraidd – Mae ITAau yn arbenigwyr sector,
- Dull Rhanbarthol – Mae ITAau wedi'u lleoli ac yn cefnogi ardaloedd daearyddol penodol sy'n gweithio ar draws pob sector
- Dull hybrid – Mae ITAau wedi'u lleoli ac yn cefnogi ardaloedd daearyddol penodol sy'n gweithio ar draws pob sector
- Arall

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)”

Tabl 2: dewis fodel lleoli yng Ngogledd Iwerddon (n = 22)

Dull	Cyfrif	%
------	--------	---

SWYDDOGOL-SENSITIF

Dull Sectoraidd	7*	32
Dull Rhanbarthol	3	14
Dull Hybrid	11	50
Arall	1	5
Cyfanswm	22	100

Tabl 3: dewis fodel lleoli yn yr Alban (n = 55)

Dull	Cyfrif	%
Dull Sectoraidd	11	20
Dull Rhanbarthol	9	16
Dull Hybrid	29	53
Arall	6	11
Cyfanswm	55	100

Tabl 4: dewis fodel lleoli yng Nghymru (n = 16)

Dull	Cyfrif	%
Dull Sectoraidd	3	19
Dull Rhanbarthol	3	19
Dull Hybrid	10	63
Arall	0	0
Cyfanswm	16	100

Cafwyd 93 o ymatebion i'r cwestiwn hwn ar draws pob gwlad. Dull hybrid oedd yn fwyaf poblogaidd ar draws y tair gwlad: 11 (50%) o'r 22 ymateb yng Ngogledd Iwerddon, 29 (53%) o 55 o ymatebion yn yr Alban, a 10 (63%) o'r 16 ymateb yng Nghymru.

*Rhoddwyd un ymateb gan sefydliad busnes yng Ngogledd Iwerddon mewn cyfarfod llafar. Roedd yr ymateb hwn yn ffafrio 'ffocws sectoraidd' wrth feddwl am gymorth allforio yn gyffredinol, er nad oedd yn darparu ymateb penodol i'r cwestiwn hwn. Am y rheswm hwn, nid yw'r ymateb hwnnw wedi'i gynnwys yn y tabl uchod.

Crynodeb o'r ymatebion testun rhydd:

Yn gyffredinol, roedd ymatebion i'r cwestiwn hwn yn rhoi rhesymeg dros ddewis yr ymatebydd. Roedd themâu allweddol ar draws Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn weddol debyg. Am y rheswm hwn, mae ymatebion wedi'u crynhoi gyda'i gilydd.

Cymorth gyda dull hybrid

Fel y dangosir yn Nhablau 2 i 4 uchod, ar draws y tair gwlad dull hybrid sy'n darparu dull sectoraidd a rhanbarthol oedd yr opsiwn mwyaf poblogaidd. Yn gyffredinol, teimlai'r ymatebwyr mai dull hybrid fyddai fwyaf tebygol o sicrhau canlyniadau llwyddiannus i fusnesau am sawl rheswm:

- Byddai dull hybrid yn caniatáu rhagor o hyblygrwydd o ran sut mae ITAau yn darparu cymorth i fusnesau, gan y gallent deilwra cymorth i anghenion busnesau penodol a darparu llif cyson o gymorth i fynd i'r afael ag amrediad o rwystrau.
- Hwn fyddai'r dull mwyaf effeithiol o ran cost ac adnoddau.
- Byddai'n harneisio cysylltiadau presennol sydd gan fusnesau ac ITAau yn ddomestig ac yn rhyngwladol.

SWYDDOGOL-SENSITIF

- Byddai'n helpu i atal busnesau neu ranbarthau unigol rhag cael eu hanwybyddu ac yn dileu'r risg y bydd rhai rhanbarthau neu sectorau'n cael eu gorflaenoriaethu.

Mewn cyfarfodydd rhanddeiliaid â'r DBT, tynnodd cynrychiolwyr o gymdeithasau busnes yn yr Alban a gefnogodd fodel hybrid sylw at bwysigrwydd cael ITAau wedi'u lleoli mewn ardaloedd gwledig. Nodwyd hefyd y dylai'r meini prawf ar gyfer cymorth fod yn hyblyg mewn ardaloedd anghysbell neu ar ynysoedd lle mae gan fusnesau fynediad cyfyngedig i farchnadoedd domestig.

“Mae busnesau'n amrywio o ran eu hanghenion sector, maint a masnach ryngwladol. Mae dull hybrid yn caniatáu i ITAau deilwra eu cymorth i ofynion unigol busnesau. Mae hyn yn sicrhau bod busnesau'n derbyn arweiniad a chymorth wedi'u teilwra ar eu cyfer, sy'n aml yn hanfodol ar gyfer eu llwyddiant mewn masnach ryngwladol.” **Sefydliad Anllywodraethol, Pob Gwlad**

Cymorth i ddull sectoraidd

Fel y dangosir yn Nhablau 2 i 4 uchod, dyma'r ail ymateb mwyaf poblogaidd yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban, a'r ail ar y cyd yng Nghymru. Mae ymatebwyr sy'n ffafrio'r model hwn ar gyfer defnyddio ITA yn credu y byddai'n darparu'r cymorth mwyaf defnyddiol, effeithiol i fusnesau. Barn gref, a oedd yn gyson ar draws y tair gwlad, oedd bod gwybodaeth benodol i'r sector yn fwy defnyddiol i fusnesau na gwybodaeth gyffredinol am sut i allforio.

Mewn ymateb ysgrifenedig a gyflwynwyd i DBT, tynnodd cymdeithas fusnes yn yr Alban sylw at bwynt ar wahân; y byddai defnyddio ITAau sy'n arbenigwyr yn y sector yn lleihau'r baich ar ITAau i uwchsgilio mewn 'materion hanesyddol a chyfoes sy'n wynebu'r diwydiant' (gweler y dyfyniad llawn isod). Yn olaf, roedd nifer fach o ymatebwyr yng Ngogledd Iwerddon hefyd o'r farn y byddai ITAau penodol i'r sector yn gallu hyrwyddo rhwydweithio a chydweithio rhwng busnesau mewn sectorau penodol.

“Mae hyn felly yn golygu bod angen rhywfaint o arbenigedd penodol i'r sector i sicrhau y gall aelodau llai barhau i elwa o gynghorwyr arbenigol ar draws y llywodraeth a diwydiant yn hytrach na threulio amser ac adnoddau yn hysbysu ITAau wedi'u trefnu'n rhanbarthol neu'n hybrid o'r materion hanesyddol a chyfoes sy'n wynebu'r diwydiant. Byddai cael ITAau arbenigol yn y sector yn sicrhau bod y broses hon wedi'i chyfyngu oherwydd yr wybodaeth a'r profiad rhagofynnol gan y diwydiant y gofynnir iddynt eu cynorthwyo.” **Cymdeithas Fusnes, Yr Alban**

Cymorth gyda dull rhanbarthol

Yn yr Alban a Gogledd Iwerddon, dull rhanbarthol oedd yr ateb lleiaf cyffredin. Mae'r nifer fach o ymatebwyr a ddewisodd hyn yn credu y byddai cael ITAau â ffocws rhanbarthol yn darparu cymorth lleol, gan ganolbwyntio ar anghenion a chyfleoedd rhanbarthol, fel y dangosir yn y dyfynbris a ddarperir gan gymdeithas fusnes isod. Roedd yr ymatebwyr hyn yn dadlau y gallai gwybodaeth leol gynorthwyo dysgu busnes a hwyluso perthnasoedd agosach â'u ITAau.

Disgrifiodd ymatebwyr yng Ngogledd Iwerddon a'r Alban hefyd sawl mantais arall o gael ITAau sydd â ffocws rhanbarthol.

- Byddai'n caniatáu mynd i'r afael ag anghenion cyffredinol a rhanbarthol busnesau, nad ydynt yn benodol i'r sector.
- Byddai'n sicrhau bod cymorth ar gael ym mhob rhanbarth ac nad yw rhai sectorau yn cael eu blaenoriaethu gormod gan ITAau o'u cymharu ag eraill.
- Ni fyddai'n dyblygu'r cymorth penodol i'r sector sydd eisoes ar gael (er enghraifft gan Scottish Development International).

SWYDDOGOL-SENSITIF

- Yn yr Alban, byddai dull rhanbarthol yn cyd-fynd yn dda â'r cymorth sector a gynigir gan asiantaethau datblygu'r Alban eisoes a thrwy feithrin perthnasoedd a chydgyfeirio â staff asiantaeth ddatblygu, gallai ITAau gynyddu eu defnydd a chael mwy o effaith.

“Mae'r busnesau bach yng ngwledydd a rhanbarthau'r DU yn amrywiol iawn, gydag ecosystemau cymhleth ac amrywiol o gymunedau arfordirol i ddinasoedd. Dylai'r cymorth a ddarperir gan ITAau adlewyrchu cryfderau ac anghenion busnesau lleol, boed hynny'n hybu allforion mewn ardal lle mae masnach ryngwladol yn arbennig o isel, neu'n darparu arbenigedd i sector sy'n arbennig o gysylltiedig â threftadaeth neu ddiwylliant gwlad.”

Cymdeithas Fusnes, Pob Gwlad

Dull grwpio

Gofynnwyd: “Mae'n bosibl creu grŵp neu garfan o fusnesau, er enghraifft o fewn sectorau cysylltiedig neu ar gyfnod tebyg o dwf. Gallai fod gan y grŵp hwn amcanion cyffredin wrth dargedu marchnadoedd tramor penodol. Byddai grwpio'r busnesau hyn yn garfan a gweithio drwy raglen gymorth yn caniatáu cymorth â ffocws a'r cyfle i'r busnesau ddysgu oddi wrth ei gilydd.

I ba raddau rydych chi'n meddwl y byddai defnyddio dull grwpio o fudd i dargedu marchnadoedd tramor?

- Buddiol iawn
- Eithaf buddiol
- Ddim yn fuddiol
- Ddim yn gwybod

Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)”

Tabl 5: Manteision busnesau grwpio, Gogledd Iwerddon (n = 19)

Manteision grwpio	Cyfrif	%
Buddiol iawn	12	63
Eithaf buddiol	3	16
Ddim yn fuddiol	4	21
Ddim yn Gwybod	0	0
Cyfanswm	19	100

Tabl 6: Manteision grwpio busnesau, yr Alban (n = 53)

Manteision grwpio	Cyfrif	%
Buddiol iawn	23	43
Eithaf buddiol	25	47
Ddim yn fuddiol	5	9
Ddim yn Gwybod	0	0
Cyfanswm	53	100

Tabl 7: Manteision grwpio busnesau, Cymru (n = 13)

Manteision grwpio	Cyfrif	%
Buddiol iawn	7	54
Eithaf buddiol	6	46
Ddim yn fuddiol	0	0
Ddim yn Gwybod	0	0
Cyfanswm	13	100

Tabl 8: Manteision grwpio busnesau, Pob Gwlad* (n = 2)

SWYDDOGOL-SENSITIF

Manteision grwpio	Cyfrif	%
Buddiol iawn	1	50
Eithaf buddiol	1	50
Ddim yn fuddiol	0	0
Ddim yn Gwybod	0	0
Cyfanswm	2	100

*Mae pob gwlad yn cynnwys ymatebwyr a atebodd ar ran Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru mewn un ymateb, ac a roddodd ateb a oedd yn gyffredinol yn hytrach na phenodol i bob gwlad.

Cafwyd cyfanswm o 87 o ymatebion i'r cwestiwn hwn. Fel y dangosir yn Nhablau 5 i 8 uchod, ystyrid grwpio busnesau yn garfanau yn fuddiol gan y mwyafrif helaeth o ymatebwyr. Yng Nghymru ni ddywedodd un ymatebydd nad yw grwpio yn fuddiol, ond yng Ngogledd Iwerddon roedd 21% ac yn yr Alban 9% o'r ymatebwyr yn dewis yr opsiwn hwn.

Crynodeb o ymatebion testun rhydd

Fel y dangosir yn Nhablau 5 i 8 uchod, roedd mwyafrif yr ymatebwyr o'r farn fod grwpio busnesau gyda'i gilydd ar gyfer cymorth grŵp yn syniad da. Roedd ymatebion testun rhydd yn rhoi manylion ar sut mae ymatebwyr yn gweld hyn yn gweithio. Roedd themâu allweddol ar draws Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn weddol debyg, felly crynhowyd ymatebion ysgrifenedig gyda'i gilydd.

Manteision darparu cymorth grŵp

Rhannodd yr ymatebwyr eu barn ynghylch pam mae grwpio busnesau yn fuddiol. Roedd manteision allweddol grwpio a restrwyd yn gyson ar draws pob gwlad. Y rhain oedd:

- **Cydweithio a dysgu rhwng cymheiriad** trwy rannu profiadau a dysgu o brofiadau busnesau eraill, fel y dangosir yn y dyfyniad gan fusnes unigol isod. Roedd hyn yn cael ei ystyried yn fantais allweddol, yn enwedig o ystyried yr adnoddau sydd yn aml yn gyfyngedig sydd gan Fusnesau Bach a Chanolig i lywio prosesau masnach cymhleth.
- **Gellid sefydlu cyfleoedd rhwydweithio**, a ddisgrifiwyd gan rai ymatebwyr yn ganlyniad posibl grwpiau megis gweithio mewn partneriaeth rhwng aelodau.
- **Arbed costau** drwy rannu arfer gorau â busnesau eraill. Roedd ymatebwyr yn teimlo y gallai grwpio leihau'r baich ar fusnes unigol, yn enwedig y rhai sydd ag adnoddau cyfyngedig a/neu brofiad o fasnach ryngwladol. Roedd rhai ymatebwyr o'r farn y gall grwpio hyd yn oed fod yn gyfle i gronni adnoddau a lleihau costau, er enghraifft treuliau ymchwil i'r farchnad.

"Byddem yn gweld hyn yn aruthrol o fuddiol i weithio gydag eraill sy'n mynd drwy'r un broses ac yn arbennig o ddefnyddiol os yw ochr yn ochr â sectorau tebyg. Rhannu arfer gorau a theimlad o gael cymorth yn y daith allforio." **Busnes Unigol, Gogledd Iwerddon**

Ffyrdd i fusnesau grŵp (cam allforio yn erbyn sector)

Rhannodd yr ymatebwyr eu barn ar y ffyrdd gorau i fusnesau grŵp sicrhau bod y dull yn llwyddiannus. Daeth dwy farn allweddol a chystadleuol i'r amlwg: grwpio yn ôl cam allforio yn erbyn grwpio yn ôl y sector busnes. Mae llawer o ymatebwyr, ac yn enwedig y rhai o gymdeithasau busnes a sefydliadau anllywodraethol, yn credu bod grwpio yn ôl cam allforio yn hanfodol. Y rheswm am hyn yw bod y gwahanol lefelau o gymorth sydd eu hangen ar gyfer a) busnesau newydd i allforio y mae arnynt angen arweiniad dwys a b) y rhai sydd â phrofiad blaenorol o allforio, y gallai fod arnynt angen cymorth marchnad / sector penodol, yn rhy anodd i'w rheoli o fewn un grŵp. Mae nifer o ymatebwyr yn credu y byddai cael grŵp sy'n cynnwys busnesau sydd ar wahanol gamau yn gwneud y grŵp yn rhy amrywiol i ddarparu

cymorth wedi'i dargedu. Er enghraifft:

“Oni bai bod pob busnes yn y cam hollol gychwynnol, fe welwch anghyfartaledd yn gyflym e.e. mae busnes X yn fyw yng ngwlad A, ar y cam ymchwil yng ngwlad B a gwlad C ar y gorwel dwy flynedd. Mewn cyferbyniad, mae Busnes B ar y cam ymchwil mewn 4 gwlad wahanol, felly bydd rhywfaint o ddi-ddordeb i'r ddwy ochr ond bydd mwy o amser yn cael ei wastraffu.” **Busnes Unigol, Yr Alban**

Roedd ymatebwyr a oedd yn dadlau y dylai grwpio fod yn seiliedig ar y sector busnes yn fwyaf cyffredin ymhlith y rhai a oedd yn cynrychioli barn busnes unigol. Eglurodd y byddai hyn yn sicrhau bod busnesau'n cael yr arbenigedd angenrheidiol sydd ei angen, ac roedd llawer yn trafod sut na fyddai 'cymorth cyffredinol' yn ddefnyddiol.

“Mae'n rhaid bod yn sector yn yr Alban. Llauer gwell mynd ati mewn dull arbenigol na chyffredinol. Gellir defnyddio hanfodion allforio ar draws pob sector fel rhan o gyflwyniad 'cam 1'” **Busnes Unigol, Yr Alban**

Ar y cyfan, roedd ymatebwyr yn teimlo mai'r dull gorau fyddai i fusnesau grŵp sydd ar yr un cam o'u taith allforio ac yn yr un sector. Cymeradwywyd hyn yn gryf gan gymdeithasau busnes yn benodol. Fodd bynnag, roedd yr ymatebwyr yn ymwybodol y byddai hyn yn heriol, o ystyried y gyfran o fusnesau ym mhob gwlad a fyddai'n gymwys ac yn barod i gymryd rhan.

“Byddai dod â charfannau o gwmnïau cyfnod cynnar at ei gilydd yn cael eu croesawu. Byddai defnyddio dull grwpio o dargedu marchnadoedd tramor yn fuddiol iawn mewn ardaloedd gwledig. Mae cyfle i adnabod dull carfan ar thema ein prif sectorau e.e. bwyd a diod, tecstilau, ac ynni.” **Corff Sector Cyhoeddus, Yr Alban**

Risgiau o ddarparu cymorth grŵp: cystadleuaeth ymhlith aelodau

Er bod yr ymatebwyr ar y cyfan yn gefnogol i dull grwpio, roedd llawer yn realistig ynghylch yr heriau y byddai angen mynd i'r afael â nhw er mwyn iddo weithio'n effeithiol. Y risg allweddol a amlygwyd oedd rheoli cystadleuaeth ymhlith aelodau'r grŵp. Mae ymatebwyr yn credu bod perygl na fydd busnesau sy'n gweithredu o fewn yr un sector neu farchnad, gyda chynhyrchion neu wasanaethau tebyg, am gydweithredu ag eraill a byddant yn wylidwrus o gystadleuwyr. Gallai hyn arwain at ddiffyg bod yn agored, llai o gyfranogiad a pherthynas anodd mewn grŵp. Mae'n debygol na fydd busnesau sy'n cystadlu am rannu gwybodaeth â'i gilydd, a fyddai'n tanseilio pwrpas y dull grwpio.

Y risgiau eraill a amlygwyd (ond yn llai aml na 'chystadlu') oedd:

- Gall lleisiau busnes unigol gael eu boddi.
- Y farn nad yw grwpio wedi gweithio o'r blaen yn yr Alban.
- Gall fod yn anodd cael digon o fusnesau i ymuno â grwpiau.

Dull Gweithredol ITA Gogledd Iwerddon

Gofynnem: “Gan feddwl yn benodol am sut y dylid blaenoriaethu cymorth ITA yng Ngogledd Iwerddon, nodwch y dull sydd orau gennych:

- Cymorth wedi ei anelu at sectorau penodol
- Cymorth yn canolbwyntio ar gyfleoedd yn y farchnad
- Cymorth yn dibynnu ar brofiad allforio
- Arall

Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)”

Tabl 9: Dull gweithredol ITA Gogledd Iwerddon (n=26)

SWYDDOGOL-SENSITIF

Dull	Cyfrif	%
Cymorth wedi ei anelu at sectorau penodol	11	42
Cymorth yn canolbwyntio ar gyfleoedd yn y farchnad	7	27
Cymorth yn dibynnu ar brofiad allforio	5	19
Arall	3	12
Cyfanswm	26	100

Fel y dangosir yn Nhabl 9 uchod, cydgyfeirio cymorth ITA i sectorau penodol oedd yr ateb mwyaf poblogaidd, gydag 11 o ymatebwyr yn dewis yr opsiwn hwn (42%). Roedd gan ITAau sy'n darparu cymorth a oedd yn canolbwyntio ar gyfleoedd yn y farchnad ac yn dibynnu ar brofiad allforio lefel debyg o gymorth, gyda 7 (27%) a 5 (19%) o ymatebion yn y drefn honno.

Crynodeb o'r dewisiadau o ymatebion testun rhydd:

Esboniodd sylwadau ymatebwyr eu dewis. Roedd rhai ymatebwyr hefyd yn esbonio pam mai dull hybrid sy'n cyfuno'r tri dull blaenoriaethu fyddai'r ffordd fwyaf effeithiol o flaenoriaethu cymorth ITA.

Cymorth ar gyfer cymorth sy'n canolbwyntio ar y sector

Y prif resymau a roddwyd gan y rhai sy'n cefnogi dull sy'n canolbwyntio ar y sector oedd:

- Y gred fod angen cymorth mwy dwys ar rai diwydiannau, naill ai oherwydd nad ydynt yn cael digon o gymorth ar hyn o bryd, er enghraifft y diwydiant creadigol, neu oherwydd ei bod yn anoddach i rai sectorau ddechrau neu ehangu allforio.
- Byddai ffocws ar y sector yn darparu amrediad ehangach o ran ei ddull o ddarparu cymorth, a fyddai'n fwy effeithiol i fusnesau.
- Gan fod Gogledd Iwerddon yn adnabyddus ac yn cael ei barchu am lwyddiant mewn sectorau clwstwr, e.e. trin deunyddiau a pheirianeg, gallai targedu mewn meysydd twf newydd arwain at gyfleoedd newydd.

Cymorth i ganolbwyntio cymorth ITA ar gyfleoedd yn y farchnad

O'r ymatebwyr a gefnogodd cydgyfeirio cymorth ITA â chyfleoedd yn y farchnad, y prif resymau oedd oherwydd y byddai'n helpu i archwilio a manteisio ar gyfleoedd marchnad y gallai busnesau fod wedi'u colli fel arall.

Ymhlith ymatebion ysgrifenedig, trafododd cymdeithasau busnes a chyrrff y sector cyhoeddus werth y cynnig DBT presennol sy'n darparu 'cyrhaeddiad byd-eang', gan fod gan DBT staff yn gweithio ar lawr gwlad mewn llawer o wledydd. Mae'r ymatebydd hwn yn credu y dylai'r dull ITA yng Ngogledd Iwerddon weithredu yn estyniad o'r dull hwn a harneisio'r rhwydwaith byd-eang sydd gan DBT i'w gynnig.

Cymorth ar gyfer cydgyfeirio cymorth ITA i brofiad allforio

O ymatebwyr sy'n credu mai cydgyfeirio cymorth ITA i brofiad allforio fyddai'r mwyaf buddiol, y prif reswm a roddwyd oedd pwysigrwydd teilwra cymorth ITA i fusnesau i ddarparu'r lefel gywir o gymorth, e.e. hanfodion dechrau i fusnesau sy'n newydd i allforio.

Cymorth ar gyfer dull hybrid

Roedd y rhai a ddewisodd 'arall' yn tueddu i gefnogi dull hybrid a fyddai'n cyfuno pob un o'r tri dull blaenoriaethu. Dywedodd rhai ymatebwyr y byddai dull hybrid yn fuddiol gan y byddai'n caniatáu ffocws ar sectorau lle mae gan Ogledd Iwerddon enw da ledled y byd, wrth

SWYDDOGOL-SENSITIF

gynyddu hefyd nifer yr allforwyr busnesau bach a chanolig (BBaCh) trwy ganolbwyntio ar eu hannog i ddechrau masnachu dramor.

Dull Gweithredol ITA Yr Alban

Gofynnwm: "Gan feddwl yn benodol am sut y dylid defnyddio ITAau yn yr Alban, nodwch y dull a ffefrir gennych:

- Cydgyfeirio â Bargeinion Dinas-ranbarth a Thwf
- Mapio i Ardaloedd Menter yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, Ardaloedd Menter De yr Alban a Menter yr Alban
- Mapio i Bartneriaethau Economaidd Rhanbarthol
- Arall

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)"

Tabl 10: Dull gweithredol ITA yn yr Alban (n = 64)

Dull	Cyfrif	%
Cydgyfeirio â Bargeinion Dinas-ranbarth a Thwf	12	19
Mapio i Ardaloedd Menter yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, Ardaloedd Menter De yr Alban a Menter yr Alban	23	36
Mapio i Bartneriaethau Economaidd Rhanbarthol	14	22
Arall	15	23
Cyfanswm	64	100

Atebodd cyfanswm o 64 o ymatebwyr yn yr Alban y cwestiwn hwn naill ai drwy'r arolwg ar-lein, ymateb ysgrifenedig neu mewn cyfarfod llafar â DBT, fel y dangosir yn Nhabl 10 uchod. Yr ateb mwyaf poblogaidd oedd 'Mapio i Ardaloedd Menter Ucheldiroedd ac Ynysoedd, Ardaloedd Menter De yr Alban a Menter yr Alban' a oedd yn cynnwys 36% o gyfanswm yr atebion.

Crynodeb o'r dewisiadau o ymatebion testun am ddim:

Rhoddodd y rhan fwyaf o'r ymatebwyr yn yr Alban adborth ynghylch pam roeddent yn cefnogi dull blaenoriaethu penodol, a ddarperir isod.

Mapio i Ardaloedd Menter yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, Ardaloedd Menter De yr Alban a Menter yr Alban

Y prif resymau dros gefnogi'r dull hwn oedd:

- Gan fod Ardaloedd Menter Ucheldiroedd ac Ynysoedd, Menter De yr Alban, a Scottish Enterprise yn asiantaethau datblygu allweddol yn yr Alban, roedd ymatebwyr yn teimlo y byddai cydgyfeirio ITA yn arwain at y canlyniadau gorau i fusnesau.
- Byddai'r dull hwn yn ategu'r cymorth presennol ac yn sicrhau y gall busnesau gyrchu cymorth yn y ffordd symlaf, fwyaf cyfleus. Roedd rhai ymatebwyr o'r farn y byddai'n sicrhau y gall busnesau elwa o gymorth ITA heb "orfod llywio perthynas â

SWYDDOGOL-SENSITIF

rhanddeiliaid eilaidd neu drydyddol” trwy gydgyfeirio cymorth â'r hyn sy'n bodoli eisoes.

- Roedd ymatebwyr yn credu y byddai cydgyfeirio ITAau ag asiantaethau datblygu'r Alban (Menter yr Uwchdiroedd a'r Ynysoedd a Menter De'r Alban) yn darparu'r ddarpariaeth ddaearyddol orau. Mae hyn oherwydd bod ganddynt yr un ffiniau neu rai tebyg i'w Partneriaethau Economaidd Rhanbarthol perthynol a rhai o'r Bargeinion Dinas-ranbarth a Thwf ac mae ganddynt swyddfeydd ledled yr Alban.

Esboniad o Fapiau i Bartneriaethau Economaidd Rhanbarthol

Roedd sawl ymatebydd a ddewisodd yr ateb hwn yn credu bod cymorth rhanbarthol yn hanfodol i sicrhau llwyddiant allforio ac yn credu y byddai'n cael ei ddarparu orau trwy gydgyfeirio â'r Partneriaethau Economaidd Rhanbarthol. Nododd nifer fach o ymatebion y byddai'n caniatáu mwy o gydweithio rhwng sefydliadau'r sector cyhoeddus a busnesau.

Esboniad o'r Cydgyfeirio â Bargeinion Dinas-ranbarth a Thwf

Dyma'r ymateb lleiaf cyffredin fel y dangosir yn Nhabl 10 uchod Dywedodd y rhai a roddodd yr ateb hwn y byddai'n caniatáu i ITAau ddarparu cymorth mwy penodol ac arbenigol i allforwyr mewn meysydd penodol na phe bai ITAau yn cyd-fynd â rhanbarthau, trwy well dealltwriaeth o'r allforwyr presennol a darpar allforwyr yn yr ardaloedd. Roedd yr ymatebwyr hyn yn gyffredinol yn teimlo y byddai ffocws ardal leol o fudd ac ardaloedd rhanbarthol ehangach e.e. nid yw 'yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd' yn ddigon penodol.

Nododd nifer fach o ymatebion gan gyrrff y sector cyhoeddus y byddai rhanbarthau'r Alban yn cael eu cynnwys drwy'r dull hwn, gan sicrhau ar yr un pryd bod ardaloedd sydd ag anghenion mwy (y dinasoedd) yn cael lefel ddigonol o gymorth. Nododd corff arall yn y sector cyhoeddus y byddai'n cydgyfeirio â'r cymorth sydd eisoes yn cael ei ddarparu drwy Bartneriaeth Masnach a Buddsoddi Dinasoedd Tay.

Cymorth ar gyfer dulliau model gweithredu eraill

Roedd rhai ymatebwyr o'r farn y byddai'n well pe bai ITAau yn yr Alban yn cael eu blaenoriaethu mewn ffyrdd na chawsant eu darparu'n opsiwn yn yr arolwg. Roedd nifer o'r ymatebwyr yn credu mai dull hybrid sy'n cynnwys cydgyfeirio â'r holl ddadansoddiadau lleol/rhanbarthol a chymorth sectoraidd benodol, fyddai orau.

Roedd cymdeithasau busnes yn yr Alban o'r sector bwyd a diod o'r farn y byddai cymorth ychwanegol ar gyfer bwyd a diod yn ddefnyddiol.

“Rydym yn croesawu'r posibilrwydd o gymorth ychwanegol ar gyfer allforio bwyd a diod o'r Alban. Yn ddelfrydol, dylai hyn ategu ffynonellau cymorth busnes presennol a gwaith ehangach gennym ni a phartneriaid yn y maes hwn. Credwn fod dull wedi'i deilwra sy'n addasu'n hyblyg i ofynion unigol pob busnes/grŵp o fusnesau yn debygol o fod yn fwyaf ffafriol i gymorth allforio effeithiol.” **Cymdeithas Fusnes, Yr Alban**

Dull Gweithredol ITA: Cymru

Gofynnem: “Gan feddwl yn benodol am sut y dylid blaenoriaethu cymorth ITA yng Nghymru, nodwch y dull a ffefrir gennych:

- Cymorth penodol i sectorau penodol (rhowch fanylion isod)
- Cymorth penodol i ranbarthau penodol o Gymru, (os nad y model tri rhanbarth yn y ddogfen, argymhellwch fodel yn y blwch testun agored isod)
- Cymorth sy'n canolbwyntio ar farchnadoedd tramor penodol (rhowch fanylion isod)
- Arall”

Tabl 11: Dull gweithredol ITA yng Nghymru (n = 19)

SWYDDOGOL-SENSITIF

Dull	Cyfrif	%
Cymorth penodol i sectorau penodol	7	37
Cymorth penodol i ranbarthau penodol Cymru	6	32
Cymorth yn canolbwyntio ar farchnadoedd tramor penodol	1	5
Arall	5	26
Cyfanswm	19	100

Fel y dangosir yn Nhabl 11 uchod, yr ateb mwyaf cyffredin a ddarparwyd ymhlith yr holl ymatebwyr oedd 'cymorth wedi'i neilltuo i sectorau penodol', a ddewiswyd gan 7 (37%) ymatebwr. Dilynwyd hyn yn agos gan 'gymorth wedi'i neilltuo i ranbarthau penodol yng Nghymru' a ddewiswyd gan 6 (32%) o'r ymatebwyr i'r cwestiwn hwn. Sylwer: dylid dehongli'r canlyniadau hyn yn ofalus oherwydd y cyfraddau ymateb isel.

Crynodeb o'r dewisiadau o ymatebion testun rhydd:

Darparodd ymatebwyr yng Nghymru sylwadau cyfyngedig ynghylch pam y dewisodd y rheini eu hateb. Er enghraifft, ni chafodd 'cydgyfeirio cymorth sy'n canolbwyntio ar farchnadoedd tramor penodol' unrhyw adborth ysgrifenedig.

Cymorth ar gyfer sectorau penodol

Nid oedd y rhai a ddewisodd yr ateb hwn yn darparu ymateb manwl yn esbonio eu dewis. Yn hytrach, rhoddodd nifer fach o ymatebwyr enghreifftiau o sectorau y credant a ddylai fod yn flaenoriaeth. Y rhain oedd: roboteg a deallusrwydd artiffisial, y diwydiannau fferyllol a gwyddorau bywyd, y diwydiant awyrfod, a lled-ddargludyddion / deunyddiau uwch.

Cymorth wedi'i neilltuo i ranbarthau Cymru

Unwaith eto, roedd esboniadau ysgrifenedig o'r cwestiwn hwn yn gyfyngedig. Roedd rhai ymatebwyr i'r arolwg ar-lein yn trafod pwysigrwydd ITAau rhanbarthol yn cael gafael gref ar dirweddau lleol. Roedd rhai ymatebwyr yn dadlau y byddai dull rhanbarthol yn ategu dull Llywodraeth Cymru o ddatblygu economaidd rhanbarthol. Roedden nhw hefyd o'r farn y byddai dull seiliedig ar sector mewn perygl o eithrio rhai ardaloedd daearyddol.

Cymorth ar gyfer dull blaenoriaethu hybrid (sectoraidd a rhanbarthol)

Yn gyffredinol, nododd ymatebwyr a ddewisodd 'arall' ddewis ddull hybrid, sy'n ystyried cydestunau rhanbarthol a lleol. Argymhellodd ymatebion ysgrifenedig cymdeithas fusnes fod y model lleoli yn dilyn dull sy'n rhannol rhanbarthol ac sy'n rhannol sectoraidd. Roedd hyn yn cael ei ystyried yn hanfodol oherwydd tirwedd unigryw Cymru, lle mae llawer o'r wlad yn cael ei chategoreiddio yn ôl ardaloedd gwledig a rhai tenau eu poblogaeth. Argymhellwyd crynhoad strategol o ITAau mewn dinasoedd mawr, gan ategu hyn drwy ganolbwyntio ar sectorau penodol sydd eisoes wedi'u cefnogi gan Lywodraeth Cymru, e.e. bwyd a diod, gweithgynhyrchu gwerth uchel, technoleg fintech, medtech a thechnolegau gwyrdd.

Hyd Cymorth:

Gofynnwm: "Gall ITAau gynnig cymorth un i un i fusnesau bach/canolig sydd â photensial uchel i allforio er mwyn dechrau allforio am y tro cyntaf, tyfu allforion neu ehangu i farchnadoedd newydd. Yn eich barn chi, am ba mor hir ddylai cymorth un-i-un barhau?"

Dilyniant: Beth dylai fod y meini prawf ar gyfer dod â chymorth i ben?

Roedd themâu allweddol ar draws Gogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn gyson, felly crynhowyd ymatebion ysgrifenedig gyda'i gilydd.

Crynodeb o'r ymatebion testun rhydd:

Dylai'r hyd fod yn hyblyg ac wedi'i ddiffinio gan angen busnes

Yn gyffredinol, roedd ymatebwyr yn ei chael hi'n anodd darparu cyfnod amser ar gyfer cymorth ITA a lle gwnaethant hynny, roedd amrywiad sylweddol ar draws y tair gwlad (4 wythnos – dros 5 mlynedd). Yn hytrach, roedd ymatebwyr yn gytûn y dylai hyd y cymorth fod yn hyblyg a chael ei benderfynu yn seiliedig ar anghenion y busnes, yn dibynnu ar eu hanghenion. Roedd ymatebwyr yn credu na ddylid defnyddio dull 'un maint i bawb' ac yn hytrach dylid asesu hyd y cymorth fesul achos, yn dibynnu ar amrediad o ffactorau, gan gynnwys:

- Profiad allforio'r busnes
- Cam datblygu allforio: barn gyffredinol oedd bod angen cymorth dwys am gyfnod hwy i'r rhai sy'n newydd i allforio.
- Potensial allforio
- Amcanion allforio'r busnes

Roedd hon yn farn gref ymhlith ymatebion gan gymdeithasau busnes. Dywedon nhw fod hyblygrwydd o ran hyd ac arddull y cymorth yn hanfodol, ac y dylid ei gyflawni drwy ddarparu cymorth sydd yn:

- Fusnes-ganolog: Fel uchod, efallai y bydd angen cymorth cynhwysfawr ar y rhai sy'n fwy newydd i allforio am gyfnod estynedig. Er y gall fod angen cymorth ar y rhai sydd â phrofiad blaenorol neu wybodaeth benodol yn y farchnad/diwydiant am gyfnod byrrach.
- Parhaus: Mae hyn yn cael ei ystyried yn hanfodol, gan nad taith linol yw masnach ryngwladol - draw rhwystrau newydd i ran busnesau ar wahanol gamau.
- Cynnig atebion wedi'u teilwra: Barn y gymdeithas fusnes yw y bydd caniatáu i fusnesau ddiffinio eu hanghenion a'u hamcanion penodol i'r ITA a chynnig cymorth wedi'i deilwra a hyblyg i gwrdd â'r busnesau hynny yn cael ei gefnogi'n effeithiol.
- Meithrin annibyniaeth busnes: Mae annog y busnes i gymryd perchnogaeth o'u taith allforio yn 'hanfodol'.

Un pwynt allweddol a godwyd drwy ymatebion ysgrifenedig ac yn ystod cyfarfodydd â DBT oedd bod angen llwybr clir o gymorth a lle dylai busnesau fynd nesaf, felly nid oes diwedd 'dibyn' ar gyfer cymorth. Roedd cynrychiolwyr o'r farn bod tua dwy flynedd o gymorth gan ITA yn rhesymol ac y dylai ganolbwyntio ar helpu busnesau i ddatblygu'r sgiliau y mae eu hangen arnynt i allforio'n annibynnol.

"I gloi, mae mabwysiadu dull busnes-ganolog, hyblyg a chefnogol yn barhaus, lle mae gan fusnesau yr ymreolaeth i bennu hyd y cymorth un-i-un, yn ddewis strategol. Mae hyn yn sicrhau bod busnesau bach a chanolig yn cael y cymorth y mae ei angen arnynt wrth feithrin eu hannibyniaeth a'u gallu i addasu ym myd cymhleth masnach ryngwladol." **Sefydliad Anllywodraethol, Pob Gwlad**

Meini prawf ar gyfer dod â chymorth i ben

Mewn ymateb i'r cwestiwn 'beth ddylai fod y meini prawf ar gyfer dod â chymorth i ben?', barn gyffredin ar draws oedd y dylai'r penderfyniad gael ei wneud gyda'r busnes neu ganddo, yn hytrach na chael ei wneud gan yr ITA yn unig. Teimlai'r ymatebwyr y dylai cymorth ddod i ben dim ond cyn gynted nad yw'r busnes yn ei ganfod yn werthfawr, e.e. oherwydd eu bod wedi cyrraedd eu nodau allforio, ac y dylai ITA gefnogi'r busnes am 'gyhyd ag y mae'n ei gymryd' i gyflawni'r canlyniadau a ddymunir. Rhoddodd nifer o ymatebwyr ar draws pob gwlad

SWYDDOGOL-SENSITIF

enghreifftiau o nodau allforio y byddai'n iawn dod â'u cymorth i ben. Roedd y rhain yn cynnwys cyfuniad o werthiannau allforio, ac adeiladu gwybodaeth/hyder:

- Hyd y bydd busnes yn allforio'n hyderus
- Pan all y busnes allforio'n annibynnol (ac nad oes angen cymorth allforio mwyach)
- Pan fydd ganddynt allu annibynnol i gyrraedd swm penodol o werthiannau allforio
- Pan fyddan nhw wedi magu gwybodaeth, rhwydwaith, a hyder i dyfu allforion
- Rhoddodd rhai ymatebwyr awgrymiadau ymarferol i sicrhau nad yw ITA yn darparu adnoddau i fusnes nad yw'n debygol o dyfu trwy allforio. Roedd y rhain yn cynnwys ymgysylltiad isel ar ran y busnes a hynny'n arwain at y gwasanaeth ITA yn dod i ben.

Roedd ymatebion cymdeithasau busnes a chyrrff sector cyhoeddus yn dangos natur gylchol y daith gymorth allforio: i ddechrau mae angen cymorth dwys ar fusnesau i ddechrau allforio, sydd wedyn yn lleihau. Wedyn, pan fydd y busnes yn ceisio ehangu i farchnadoedd newydd neu gynyddu ymddygiad allforio, mae'n debygol y byddai angen cymorth dwys arnynt eto. Byddai hyn yn elwa o berthynas barhaus rhwng busnes unigol ac ITA, ac roeddent yn teimlo na fyddai cael toriad caled ar gyfer cymorth allforio yn ddefnyddiol.

Gofynion er mwyn i'r cymorth barhau

Er bod ymatebwyr yn cael trafferth darparu cyfnod penodol o amser ar gyfer cymorth gan ITA, fe wnaethant ddarparu rhai awgrymiadau ymarferol i sicrhau nad yw ITA yn darparu adnodd i fusnes nad yw'n debygol o dyfu trwy allforio. Sef:

- Roedd sawl ymatebydd o'r Alban yn credu bod angen cynllunio allforio o'r cychwyn cyntaf. Dylai ITAau weithio gyda'r busnes i gytuno ar nodau allforio a cherrig milltir allweddol. Awgrymodd cymdeithas fusnes yn yr Alban osod KPIau allweddol ar gyfer gwerth a chyfaint allforio, y gall ITA ei ddefnyddio i asesu perfformiad a phenderfynu a ddylai cymorth barhau.
- Potensial allforio / twf gwael: Roedd hyn yn cael ei ystyried yn senario a fyddai'n cyfiawnhau cymorth i roi terfyn ar ITA i fusnes cyn pryd (cyn cyflawni'r amcanion).
- Ymgysylltiad isel gan y busnes

Rhwystrau rhag allforio

Gofynnem: "Yn eich barn chi, beth yw'r rhwystrau allweddol rhag allforio y dylai Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol ganolbwyntio arnynt yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon?:"

- Cost
- Gallu
- Gwybodaeth
- Cysylltiadau
- Risg
- Cysylltedd
- Arall (blwch testun agored)

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)"

Gallai ymatebwyr ddewis rhwystrau lluosog.

Ymatebodd cyfanswm o 81 o ymatebwyr unigryw i'r cwestiwn hwn. Atebodd dau ymatebydd y cwestiwn hwn ar ran pob gwlad a darparu rhwystrau penodol i bob gwlad. Felly, mae eu hymatebion yn cael eu cofnodi ym mhob gwlad yn y drefn honno yn Nhablau 12 i 14 isod.

SWYDDOGOL-SENSITIF

Tabl 12: Cyfran yr ymatebwyr a ddewisodd bob rhwystr yng Ngogledd Iwerddon (n = 20)

Rhwyrstr	%
Cost	55
Gallu	40
Gwybodaeth	80
Cysylltiadau	85
Risg	50
Cysylltedd	15
Arall	10

Tabl 13: Cyfran yr ymatebwyr a ddewisodd bob rhwystr yng Ngogledd Iwerddon (n = 50)

Rhwyrstr	%
Cost	58
Gallu	56
Gwybodaeth	74
Cysylltiadau	64
Risg	26
Cysylltedd	28
Arall	20

Tabl 14: Cyfran yr ymatebwyr a ddewisodd bob rhwystr yng Nghymru (n = 14)

Rhwyrstr	%
Cost	64
Gallu	50
Gwybodaeth	71
Cysylltiadau	71
Risg	50
Cysylltedd	36
Arall	29

Cyflwynwyd canran yr ymatebwyr a restrodd bob rhwystr yn Nhablau 12 i 14 uchod. Y rhwystrau a grybwyllwyd amlaf ar draws y tair gwlad oedd gwybodaeth a chysylltiadau:

- **O'r 20 ymatebydd sydd wedi'u lleoli yng Ngogledd Iwerddon**, dywedodd 85% fod cysylltiadau yn rhwystr allweddol i fusnesau a dywedodd 80% gwybodaeth.
- **O'r 50 o ymatebwyr yn yr Alban**, dywedodd 74% fod gwybodaeth yn rhwystr blaenoriaeth, ac wedyn cysylltiadau a restrwyd gan 64% o'r ymatebwyr.
- **O'r 14 o ymatebwyr yng Nghymru**, rhestrodd 71% wybodaeth a rhestrodd 71% gysylltiadau.

Fodd bynnag, dylid dehongli'r canlyniadau hyn yn ofalus oherwydd y nifer isel o ymatebion yng Ngogledd Iwerddon a Chymru.

Crynodeb o ymatebion testun rhydd

Crynowyd yr ymatebion gyda'i gilydd gan fod themâu allweddol yn gyson ar draws pob gwlad, sef:

Mae pob rhwystr yn bwysig

Trafododd nifer o ymatebwyr o amrediad o sefydliadau sut mae pob un o'r rhwystrau allforio a restrir yn arwyddocaol yn eu ffordd eu hunain. Y rheswm am hyn yw bod busnesau'n wynebu amrywiaeth o heriau drwy gydol eu taith allforio a bydd angen cymorth arnynt i fynd i'r afael â phob un o'r rheini yn eu tro.

Trafododd cymdeithasau busnes ar draws pob gwlad, ond yn enwedig y rhai sydd wedi'u lleoli yn yr Alban, sut mae pob rhwystr yn berthnasol yn dibynnu ar lawer o ffactorau, gan gynnwys:

- Y cam y mae'r cwmni ynddo yn eu taith allforio
- Profiad, sector, lleoliad, marchnadoedd targed ac adnoddau'r busnesau unigol

“Bydd y rhwystrau i allforio yn amrywio yn dibynnu ar ba gam mae'r cwmni ynddo yn eu taith allforio. Mae'r holl rwystrau uchod yn bwysig i ITAau ganolbwyntio arnynt. Gellir mynd i'r afael â rhai drwy ddarparu hyfforddiant, cyngor strategol, cysylltiadau, gwybodaeth, cyngor masnach a chyngor technegol (e.e. i fynd i'r afael â chymhlethdod gwaith papur).” **Corff Sector Cyhoeddus, Yr Alban**

Disgrifiad o'r rhwystrau pwysicaf i fynd i'r afael â nhw

Adlewyrchodd ymatebion ysgrifenedig ganfyddiad fod gwybodaeth a mynediad at gysylltiadau yn cael eu hadrodd fwyaf fel blaenoriaethau ar gyfer cymorth allforio i ganolbwyntio arnynt:

- **Gwybodaeth:** Mae sawl ymatebydd yn gweld gwybodaeth fel y rhwystr allweddol rhag cefnogi busnesau i ddechrau, yn enwedig y rhai sy'n fwy newydd i allforio, gan ei fod yn darparu'r cam i fusnesau ddechrau meddwl am allforio.
- **Cysylltiadau:** Mae rhai ymatebwyr yng Nghymru a'r Alban yn trafod sut mae sefydlu cysylltiadau a chysylltiadau yn aml yn heriol. Fe wnaethon nhw hefyd godi mater cysylltedd mewn ardaloedd gwledig lle mae trafndiaeth yn gyfyngedig.
- **Cost:** Rhannodd yr ymatebwyr fod busnesau unigol yn poeni am gostau a sut y bydd elw yn cael ei effeithio. Mae'n bwysig bod cymorth allforio yn helpu i leihau rhai o'r pryderon am gostau drwy ddarparu gwybodaeth am fynediad at gyllid neu drwy roi costau yng nghyd-destun enillion posibl y gellid eu gwneud drwy allforio.

Mae nifer fach o ymatebwyr yn pryderu y gallai ITAau waethygu rhai o'r rhwystrau hyn os na wneir eu cylch gwaith yn eglur o'r dechrau. Bydd hyn yn cael ei drafod yn fanylach yn yr adran 'Adborth Cyffredinol'.

Rhwystrau eraill

Tynnodd cymdeithasau busnes yr Alban sylw hefyd at rwystrau eraill y credant sy'n amlwg, sef:

- Rhwystrau tariff a rhwystrau nad ydynt yn dariff: Roedd rhai ymatebwyr yn credu bod y rhain yn un mor bwysig ag y mae'r opsiynau arolwg ar gyfer y cwestiwn hwn.
- Bargaen Werdd yr UE a allai effeithio ar fusnes yr Alban wrth fynd i'r afael â'r mecanwaith addasu ffin carbon.

Adborth Cyffredinol

Mae'r adran hon yn crynhoi'r themâu trosfwaol allweddol o'r holl ymatebion. Fodd bynnag, mae'r rhan fwyaf o'r adborth cyffredinol yn cael ei gymryd o ymatebion ysgrifenedig manwl neu gyfarfodydd ymgysylltu â rhanddeiliaid.

Crynodeb o ymatebion testun rhydd

Safbwyntiau cadarnhaol ar ehangu ITA

SWYDDOGOL-SENSITIF

Roedd mwyafrif y sefydliadau a roddodd adborth manwl yn gadarnhaol am gynnig DBT i ehangu'r gwasanaeth ITA i'r gwledydd. Yn benodol, dywedodd sawl corff sector cyhoeddus a chymdeithas fusnes eu bod yn gwerthfawrogi'r cyfle i roi adborth ar gyflwyno'r gwasanaeth, a fydd yn rhoi cyfle i ddarparu cymorth ychwanegol i fusnesau, yn enwedig os yw'n ategu'r cymorth allforio presennol sydd ar gael yn y gwledydd. Dywedodd sawl busnes hefyd y byddent yn gwerthfawrogi cymorth allforio ychwanegol, yn enwedig o fewn sectorau blaenoriaeth yn y gwledydd, er enghraifft gweithgynhyrchu gwerth uchel yng Nghymru.

“Byddai Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol (ITAau) yn adnodd ychwanegol gwych sydd ar gael i fusnesau'r Alban” **Cymdeithas Fusnes, yr Alban**

“Mae'r cynnig gan DBT i ganolbwyntio adnoddau masnach newydd ar fusnesau sydd â photensial allforio, ond sydd heb eu nodi ar hyn o bryd yn segmentau Cenedl Masnachu (ATN) SG, hynny yw, y rhai sy'n newydd i allforio neu sydd â photensial i gynyddu eu cyrhaeddiad yn y farchnad, yn cael ei groesawu'n fawr gan [gorff sector cyhoeddus] a byddem yn ceisio annog a darparu cymorth i DBT.” **Corff Sector Cyhoeddus, Yr Alban**

Dylai cyflwyno'r gwasanaeth ITA ategu cymorth allforio presennol

Roedd hwn yn llinyn cyffredin ar draws pob gwlad a'r math ymatebol. Roedd ymatebwyr yn teimlo'n gryf y dylai ehangu'r gwasanaeth hwn i'r gwledydd wella'r cymorth presennol, yn hytrach na dyblygu'r hyn sydd eisoes ar gael. Er bod mwyafrif yr ymatebwyr yn gadarnhaol ar y cyfan am gynnig DBT i ehangu cymorth allforio i'r gwledydd, roeddent yn teimlo ei fod yn gofyn am reolaeth ofalus i sicrhau bod cymorth yn gyflenwol. Os nad oeddent, roedd sawl ymatebydd yn credu y gallai dyblygu cymorth drysu busnesau ynghylch ble i gael gafael â'r cymorth y mae ei angen arnynt, a hyd yn oed yn gwaethygu rhwystrau busnes rhag masnach.

Amlygodd cynrychiolwyr o sefydliadau busnesau sydd wedi'u lleoli yng Nghymru a'r Alban yr angen am y cynnig i fusnesau, hynny yw, yr hyn sy'n perthyn i DBT a'r hyn sy'n perthyn i Scotland Development International, fod yn eglur. Tynnodd rhai ymatebwyr sylw at yr angen am lwybr eglur ar gyfer cymorth gydag 'un drws ffrynt' i fusnesau er mwyn osgoi dryswch. Roeddent yn credu y dylid ategu hyn â negeseuon clir a gwthio marchnata i dynnu sylw at y cynnig gwasanaeth gwell.

“Y prif bryder sydd wrth wraidd y rhaglen ITA yw sut mae eu gwaith yn cyd-fynd â'r rhwydwaith sydd eisoes yn un amrywiol a sefydledig o gyrff cynghori a hwyluso sy'n canolbwyntio ar allforio yn yr Alban.” **Cymdeithas Fusnes, Yr Alban**

Pwysigrwydd cydweithio

Er bod sicrhau cymorth yn ategu cymorth i'r cymorth allforio presennol yn her allweddol, roedd y mwyafrif o'r ymatebwyr yn cytuno bod cydweithio rhwng llywodraeth y DU a darparwyr cymorth allforio yng Ngogledd Iwerddon, yr Alban a Chymru yn hanfodol. Mae sefydliadau busnes yn benodol yn awyddus i sicrhau sianeli cyfathrebu agored â DBT, ac i fwydo'n uniongyrchol i'r gwaith cynllunio ar gyfer cyflwyno ymgynghorwyr ITA.

Yng Ngogledd Iwerddon, amlygodd ymatebion sawl sefydliad allweddol y dylai DBT ymgysylltu â nhw drwy gydol y broses hon, e.e., Fforwm Allforio Gogledd Iwerddon, CBI Gogledd Iwerddon, InterTradelreland, a chymdeithasau busnes allweddol a chyrrff sector cyhoeddus.

Yn yr Alban, awgrymwyd mai partneriaid allweddol y dylai DBT ymgynghori â nhw yw Llywodraeth yr Alban hithau, Scottish Development International a Siambrau Masnach yr Alban, yn ogystal â chymdeithasau busnes allweddol.

SWYDDOGOL-SENSITIF

Tynnodd ymatebion o Gymru sylw at bwysigrwydd cydweithio â Llywodraeth Cymru, Busnes Cymru, Awdurdodau Lleol, a Masnach a Buddsoddi Cymru i sicrhau bod cymorth yn gwella'r cynnig presennol. Mewn cyfarfodydd rhanddeiliaid, argymhellodd cynrychiolwyr o sefydliadau Cymru ymgysylltiad o'r newydd ledled Cymru ar y cymorth a ddarperir i fusnesau a sut mae'n gweithio ochr yn ochr â'r cymorth a gynigir gan Lywodraeth Cymru, bargeinion rhanbarthol ac awdurdodau lleol.

Porthladdoedd rhydd (yr Alban yn unig)

Thema benodol i'r Alban, a drafodwyd yn bennaf mewn ymatebion gan gymdeithasau busnes a chyrff sector cyhoeddus, oedd dyrannu porthladdoedd rhydd gwyrdd yn yr Alban. Credai'r ymatebwyr y dylid ystyried y rhain yn y fframwaith cymorth allforio, gan y bydd llawer o fusnesau wedi'u lleoli yn ardaloedd y Porthladdoedd Rhydd Gwyrdd a bydd angen cymorth arnynt mewn tollau tramor, tollau cartref, rhyddhad a budd-daliadau TAW ac adrodd ESG Sero Net Sero, cyn allforio. O ran sut i ddarparu'r cymorth hwn, cytunodd cymdeithasau busnes mai darparu cyngor porthladd rhydd o fewn model lleoli hybrid ar gyfer ITAAu sy'n gweddu orau.

“O ystyried camau gweithredu'r porthladdoedd rhydd, rwy'n credu mai'r dull mwyaf manteisiol fyddai opsiwn tri uwch y dull hybrid, gan ddod â chymorth technegol porthladdoedd rhydd technegol, Tollau Tramor, Tollau Cartref a chymorth technegol TAW ac o ran y cymorth lefel uwch (holl gyllid y llywodraeth h.y., £10miliwn o gyllid sbarduno ar gyfer pob porthladd rhydd) fframwaith adrodd ESG (yr Amgylchedd, Cymdeithasol a Llywodraethiant) fydd yn ofynnol i gefnogi'r porthladdoedd gwyrdd fel y cyfeiriwyd atynt yn yr Alban” **Cymdeithas Fusnes, Yr Alban**

Atodiad

Cwestiynau Ymgysylltu

Cwestiwn 1

Ble ydych chi wedi'ch lleoli?

- Yr Alban
- Cymru
- Gogledd Iwerddon

Cwestiwn 1 A – Yr Alban yn unig

Gan feddwl yn benodol am sut y dylid defnyddio ITAau yn yr Alban, nodwch y dull a ffefrir gennych:

- Cydgyfeirio â Bargeinion Dinas-ranbarth a Thwf
- Mapio i Ardaloedd Menter yr Ucheldiroedd a'r Ynysoedd, Ardaloedd Menter De yr Alban a Menter yr Alban
- Mapio i Bartneriaethau Economaidd Rhanbarthol
- Arall

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)

Cwestiwn 1 B - Cymru yn unig

Gan feddwl yn benodol am sut y dylid blaenoriaethu cymorth ITA yng Nghymru, nodwch y dull a ffefrir gennych:

- Cymorth penodol i sectorau penodol (rhowch fanylion isod)
- Cymorth penodol i ranbarthau penodol o Gymru, (os nad y model tri rhanbarth yn y ddogfen, argymhellwch fodel yn y blwch testun agored isod)
- Cymorth sy'n canolbwyntio ar farchnadoedd tramor penodol (rhowch fanylion isod)
- Arall

Cwestiwn 1C- Gogledd Iwerddon yn unig

Gan feddwl yn benodol am sut y dylid blaenoriaethu cymorth ITA yng Ngogledd Iwerddon, nodwch y dull a ffefrir gennych:

- Cymorth wedi ei anelu at sectorau penodol
- Cymorth yn canolbwyntio ar gyfleoedd yn y farchnad
- Cymorth yn dibynnu ar brofiad allforio
- Arall

Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)

Cwestiwn 2 - Pawb

Mae'n bosibl creu grŵp neu garfan o fusnesau, er enghraifft o fewn sectorau cysylltiedig neu ar gyfnod tebyg o dwf. Gallai fod gan y grŵp hwn amcanion cyffredin wrth dargedu

SWYDDOGOL-SENSITIF

marchnadoedd tramor penodol. Byddai grwpio'r busnesau hyn yn garfan a gweithio drwy raglen gymorth yn caniatáu cymorth â ffocws a'r cyfle i'r busnesau ddysgu oddi wrth ei gilydd. I ba raddau rydych chi'n meddwl y byddai defnyddio dull grwpio o fudd i dargedu marchnadoedd tramor?

- Buddiol iawn
- Eithaf buddiol
- Ddim yn fuddiol
- Ddim yn gwybod

Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)

Cwestiwn 3 - Pawb

Mae Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol yn Lloegr yn cael eu defnyddio'n rhanbarthol mewn amrywiaeth o ffyrdd: mae gan rai gylch gwaith daearyddol penodol ar gyfer ardal leol, mae eraill yn canolbwyntio ar weithio gyda sector(au) busnes ac mae rhai yn cyflawni rôl hybrid â ffocws daearyddol a sectoraidd.

Yn eich barn chi, pa fodel sydd yn y sefyllfa orau i sicrhau bod gwasgariad sectoraidd a daearyddol llawn?

- Dull Sectoraidd - Mae ITAau yn arbenigwyr sector,
- Dull Rhanbarthol - Mae ITAau wedi'u lleoli ac yn cynorthwyo ardaloedd daearyddol penodol sy'n gweithio ar draws pob sector
- Dull Hybrid – Mae'n darparu cyfuniad o ddull sectoraidd a rhanbarthol gan ddibynnu ar gryfderau'r rhanbarth lleol
- Arall

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)

Cwestiwn 4 - Pawb

Gall ITAau gynnig cymorth un-i-un i fentrau bach/canolig eu maint sydd â photensial uchel i allforio er mwyn dechrau allforio am y tro cyntaf, tyfu allforion neu ehangu i farchnadoedd newydd. Yn eich barn chi, am ba mor hir ddylai cymorth un-i-un barhau?

Dilyniant: Beth ddylai fod y meini prawf ar gyfer dod â chymorth i ben?

Cwestiwn 5 - Pawb

Yn eich barn chi, beth yw'r rhwystrau allweddol rhag allforio y dylai Ymgynghorwyr Masnach Ryngwladol ganolbwyntio arnynt yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon?

- Cost
- Gallu
- Gwybodaeth
- Cysylltiadau
- Risg
- Cysylltedd
- Arall (blwch testun agored)

Dilyniant: Eglurwch pam yr ateboch chi'r cwestiwn blaenorol fel y gwnaethoch chi? (testun agored)

Cwestiwn 6 - Pawb

Sut ydych chi'n ymateb i'r alwad hon am dystiolaeth?

- Unigolyn – Rydych yn ymateb â'ch barn bersonol, yn hytrach na fel cynrychiolydd swyddogol busnes/cymdeithas fusnes/sefydliad arall
- Sefydliad anllywodraethol - Yn rhinwedd eich swydd yn gynrychiolydd sefydliad anllywodraethol / undeb llafur / sefydliad academaidd / sefydliad arall
- Corff sector cyhoeddus – Yn rhinwedd eich swydd yn gynrychiolydd gweinyddiaeth ddatganoledig / sefydliad llywodraeth leol / darparwr gwasanaethau cyhoeddus / corff sector cyhoeddus arall yn y DU neu rywle arall
- Busnes – Yn rhinwedd eich swydd â barn busnes unigol
- Cymdeithas fusnes - Yn rhinwedd eich swydd gan gynrychioli barn sefydliad busnes

Math o Ymatebwr:

Roeddem am gasglu ymatebion gan amrediad o randdeiliaid a fyddai â chanfyddiadau defnyddiol ar y mater hwn. Er mwyn casglu'r amrywiaeth o safbwyntiau ar draws sefydliadau, gofynnem i'r rhai a oedd yn ateb yr arolwg ar-lein ddewis pa un o'r canlynol sy'n disgrifio orau sut maen nhw'n ymateb i'r arolwg. *Sylwer mai'r testun mewn print trwm yw sut y disgrifir pob un o'r categorïau hyn yn yr adroddiad hwn:*

- **Unigolyn sy'n ymateb â barn bersonol**, yn hytrach na fel cynrychiolydd swyddogol busnes/cymdeithas fusnes/sefydliad arall
- **Busnes unigol** yn rhinwedd ei swydd â barn busnes unigol
- **Corff sector cyhoeddus**, yn rhinwedd ei swydd yn gynrychiolydd gweinyddiaeth ddatganoledig / sefydliad llywodraeth leol / darparwr gwasanaethau cyhoeddus / corff sector cyhoeddus arall yn y DU neu rywle arall
- **Cymdeithas fusnes**, yn rhinwedd ei swydd wrth gynrychioli barn sefydliad busnes
- **Sefydliad anllywodraethol**, yn rhinwedd ei swydd yn gynrychiolydd sefydliad anllywodraethol / undeb llafur / sefydliad academaidd / sefydliad arall

Cyfanswm yr ymatebion o'r ymgynghoriad

Atebodd 88 o ymatebwyr (70 o ymatebwyr drwy'r arolwg ar-lein a 18 drwy ymateb ysgrifenedig neu gyfarfod), 'Sut ydych chi'n ymateb i'r alwad hon am dystiolaeth?' Fel y dangosir isod, y rhai a ymatebodd ar ran busnes unigol (32) oedd y mwyaf cyffredin, ac yna'r rhai a ymatebodd fel cynrychiolydd corff sector cyhoeddus (19).

Tabl 15: Ymatebion i 'Sut ydych chi'n ymateb i'r alwad hon am dystiolaeth?' (n=88)

Ymatebydd	Cyfrif
Unigolyn sy'n ymateb â safbwyntiau personol	18
Busnes unigol	32
Corff sector cyhoeddus	18
Cymdeithas fusnes	14
Sefydliad anllywodraethol	6
Cyfanswm	88